

HonigBreetHuis

Een uitgave van de vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse oudheidkundige verzameling Jacob Honig Jansz. Jr.

OVEREENKOMST

Op 23 augustus j.l. is de "overeenkomst ter zake delegatie en beheer" ondertekend. Deze overeenkomst tussen de vereniging ZOV en het Gemeente Archief Zaanstad is namens de vereniging ondertekend door de heren H. Pielkenrood en G. Teders en namens B. en W. van Zaanstad door de heer A.J. v.d. Berg,

gemeentesecretaris. Met het ondertekenen is een lange periode van overleg, uitbrengen van juridische adviezen en onderzoek naar de eigendomssituatie van collectiestukken afgesloten.

Het middels de overeenkomst gedelegeerde beheer heeft betrekking op de collectie ZOV overeenstemmend

met de beschrijving van de collectie in onder meer de catalogus der Verzameling "Jacob Honig Jsz. Jr" - de boekerij, samengesteld door G.J. Honig, alsmede in overzichten en catalogi van J.W. van Sante.

Met de "overeenkomst ter zake delegatie en beheer" met de gemeente Zaanstad en het gemeentelijk Archief en de eerder afgesloten overeenkomst "van bruikleen en beheer" met de Stichting Zaanse Museum betreffende de zgn. driedimensionale collectiestukken, is het beheer en de ontsluiting van de collectie in professionele handen en voor de komende jaren veilig gesteld.

Met deze overeenkomsten kan de vereniging ZOV de opgedragen taak waarmaken, zoals die door de schenker van de collectie als voorwaarde is gesteld bij het raadsbesluit van 8 dec. 1890: de zorg voor de inrichting en het instand houden en uitbreiden van de verzameling. [GT]

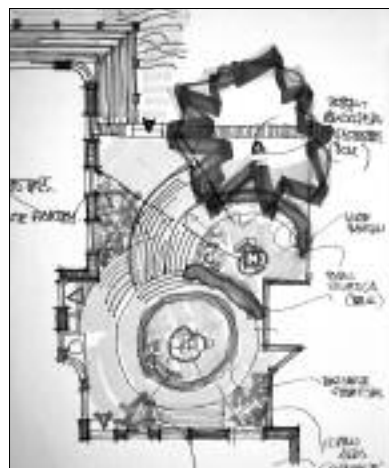
HERINRICHTING TUIN

Najaar 2006 zijn de in de tuin van het Honig Breethuis aanwezige olietank en leidingen verwijderd.

Deze werkzaamheden hebben het nodige graaf- en spitwerk met zich meegebracht, met het gevolg dat de tuin over meer dan de helft van het oppervlak opnieuw moet worden ingericht. In het ter beschikking gestelde bedrag was geen rekening gehouden met het herstel van de tuin. Nu de herstelwerkzaamheden nog moeten worden uitgevoerd heeft het bestuur van ZOV de gelegenheid aangegrepen om de tuin overeenkomstig de gangbare tuinindeling, ontwerp en beplantingskenmerken van omstreeks 1830 te reconstrueren en hiermee de tuin als cultureel erfgoed in goede relatie te brengen met het interieur van het Honig Breethuis. Wel is in pragmatische zin rekening gehouden met de functie en de

onderhoudsbelasting van de inrichting. Voor de herinrichting is er overleg geweest met het Zaanse Museum en dhr. Simon Honig. Het schetsontwerp is in ontwerp en beplantingschema getoetst door de kunsthistorica dr. M. v. Soest.

Met de uitvoering van het ontwerp zal nog voor het einde van het jaar een start worden gemaakt om het komend voorjaar met volle teugen weer te kunnen genieten van de tuin.

Naast de vele overlast heeft het graven ook nog bijzondere vondsten opgeleverd, die iets zeggen over de periode van bewoning. Het gevonden aardewerk dateert uit de periode 1600-1900. Tussen het 17de eeuwse materiaal zit een bovenzijde van een zoutschaaltje. Dit is volgens de gemeentelijk archeoloog drs. P. Kleij, een opvallende vondst. Zoutschaaltjes zijn vrij zeldzaam en worden alleen in een rijkere context aangetroffen. Gezien de plaats waar het is gevonden is dit niet verwonderlijk. De gevonden voorwerpen zijn in het Honig Breethuis aanwezig. ❖ [GT]

Een belangrijk onderdeel van mijn werk bestaat uit het controleren van het museumklimaat met behulp van een thermohygrograaf. Dit apparaat houdt de temperatuurschommelingen en de relatieve luchtvochtigheid bij. Afhankelijk van de luchtvochtigheid krimpen vezels in organische objecten - gemaakt van materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong - of zetten uit wat uiteindelijk tot verzwakking en breuk kan leiden. Voor een collectie die uit zowel organische als anorganische objecten

HET ONDERHOUD VAN EEN MUSEUM

Drs. Huib Thissen van het Zaans Museum draagt als collectiebeheerder zorg voor de in het Honig Breethuis aanwezige objecten. Voor het decembernummer van het tijdschrift Zaans Erfgoed schreef hij over zijn werkzaamheden een artikel waarvan hier een uittreksel. Al met al blijkt uit zijn verhaal wel dat het deskundig onderhoud van een dergelijk interieur veel zorg vraagt.

bestaat, een gemengde collectie, is het goed om de temperatuur tussen de 16 en 18 graden Celsius te houden, zowel overdag als 's nachts. Voor objecten van edele metalen (goud, platina) bestaat geen eis wat betreft de temperatuur. Over het algemeen kan worden gezegd dat hoe koeler objecten worden bewaard, des te langzamer het verval is, als de relatieve luchtvochtigheid gelijk wordt gehouden.

Het schoonhouden van het huis bestaat naast stofzuigen uit veel afstoffen. Hiervoor gebruik ik multi-vezeldoekjes omdat die niet pluizen.

Ze zijn handig voor gladde oppervlakken zoals fineerwerk, porselein, glas, koper-, tin- en zilverwerk. Voor ruwe oppervlakken kan men beter ruwe katoen gebruiken.

Water wordt hierbij nooit gebruikt. Dat is niet goed voor het museumklimaat en om die reden worden ook verse planten en bloemen in het HBh geweerd. Voor schimmel moet

men waakzaam zijn. Het kan schade aanbrengen aan een object, bijvoorbeeld door verkleuring en het kan een object uiteindelijk afbreken. Toen schimmelvorming optrad bij een bedgordijn van de bedstede in de kraamkamer heb ik het gordijn een aantal dagen in een vriezer geplaatst, waarna het met een speciale museumstofzuiger werd schoon gezogen. Met een plumeau in de aanslag ga ik nog op jacht naar spinnen en plaats ik plakvallen om alles wat klein is en kruipt te vangen. Met behulp van een insectenboekje probeer ik ze dan te determineren. Voor de bestrijding van houtboorders is er een firma die hulp kan bieden. Een klein houten object met verdachte gaatjes heb ik ook weer een aantal dagen in de vriezer gestopt met het doel larven te doden.

Wat betreft het poetsen van het koper is de politiek in de museumwereld om dit zo min mogelijk te doen, het geeft immers slijtage. Een enkele keer wordt voor de bel en de voordeur het speciale Zwitserse poetsmiddel Metarex gebruikt. ❖ [HTH]

KOSTUUMFILM OPGENOMEN IN HONIG BREETHUIS

Begin april waren Hester Wandel, conservator Zaans Museum, Lida Kind en Inge Bosman, museumvrijwilligers en lid Zaanse kaper, de kostuumtentoonstelling in het kabinetje van het HBh aan het voorbereiden. Het idee ontstond om een film te maken over het Zaanse kostuum van rond 1780 dat meestal gezien wordt als hét kostuum van de zaanse koopmansvrouwen. Ze vertelden mij erover en het idee sprak me aan. Ik ken een documentairemaker en zou het verder uitwerken. Dat verliep eigenlijk heel vlot en dat was nodig ook, want de film moest in première gaan bij de opening van de tentoonstelling op 29 april. Vereni-

ging Zaans Erfgoed was garant voor de kosten en de Zaanse fondsen reageerden positief op onze subsidieverzoeken, zodat we met producent/filmer Jos van der Pal en professioneel materiaal konden werken. Het draaiboek werd gemaakt: een jong meisje, gespeeld door Brechje van Asperen, collectiebeheerder Zaans Museum, zou voor een uitstapje in vol ornaat worden gekleed door haar moeder (Inge) en een dienstster (Lida). Het zoeken was nog naar een geschikte lokatie met het juiste 1780 interieur. Simon Honig bracht uitkomst: wat was er nou beter geschikt dan het Honig Breethuis waar op de bovenverdieping een

wand met authentiek wagenschot is (behang dateert uit later tijd) en een grote 18de eeuwse linnenkast die het ook logisch maakt dat je je juist op die plaats verkleedt.

Op 11 april werd de hele dag gefilmd en Brechje werd twee keer volledig aan- en uitgekleed, zodat we ook goed de details van alle handelingen en de kostuumonderdelen konden vastleggen. Het was een lange warme dag en de lunchpauze in de tuin onder het oog van de schilders en verbaasde langsvarende toeristen was even een verademing. In een recordtijd moest Ruud van

Ritbergen alles op de computer monteren, een hele klus om van ruim twee uur losse opnames een lopend verhaal van 20 minuten te maken. Ondertussen schreef ik het begeleidende commentaar, dat in een professionele studio werd ingesproken en op de juiste plek in de film werd

gemonteerd. De race tegen de klok hebben we gehaald. Onder grote belangstelling hield Hester Wandel een lezing met de film als illustratie en werd de tentoonstelling geopend. 'Zaans gekleed', zoals de documentaire heet, is voor mij het bewijs dat je in korte tijd met enthousiaste vrijwilligers, wat professionele steun en een beetje geld, veel voor elkaar kunt krijgen.

De film wordt nog steeds in het HBh, het Zaans Museum en het Noorderhuis vertoond en de DVD's zijn daar ook te koop voor € 8,50 (waarbij een deel van de opbrengst voor het verkopende museum is). ❖ [WvR]

ZOV VERWERFT SERVIES

De herinrichting van ons museum als "Honig Breethuis" is destijds het werk geweest van gastconservator Pier van Leeuwen, in het dagelijks leven conservator van het Museum van het Nederlandse Uurwerk op de Zaanse Schans. De herinrichting was een succes, maar Pier heeft bij zijn vertrek niettemin een "wensenlijstje" achtergelaten. Helemaal af was het dus niet ...

Op dat lijstje staan voorwerpen waarmee de inrichting van het Honig Breethuis verder geperfectioneerd kan worden. Voorwerpen, die niet in onze eigen collectie of in de Collectie Nederland (waar destijds ook uit geput is) voorhanden waren. Eén van de "wensen" op het lijstje is een servies uit de periode omstreeks 1830. Dat is immers de periode waarnaar het museum is ingericht. Nu zijn wij naar een dergelijk servies al eens op zoek geweest, maar dat valt in het geheel niet mee. Zo heeft iemand ons eens verwezen naar Christie's waar inderdaad een passend servies uit de tijd werd aangeboden, maar zelfs als wij de tafel in het best end zéér rijk zouden dekken, dan nog zouden wij vele kisten met tientallen stuks overtuillig serviesgoed overgehouden hebben – en dat was niet de bedoeling. Bovendien is niet ieder servies uit die tijd geschikt om in ons museum te plaatsen. Zo mag het gezien de toch wat sobere uitstraling van het Huis beslist geen "protserig"

servies zijn. Het moet zich als het ware "voegen" naar het interieur. Uiteindelijk blijft er dan niet zo heel veel over. Totdat wij bij antiquair mr F.J. Haffmans te Utrecht een werkelijk passend koffie- en theeservies tegenkwamen, bestaande uit een koffiepot, theepot, suikerpot, melkkan, spoelkom alsmede een aantal koppen en schotels. Alles in biedermeier stijl waarin de late

"nadagen" van de spoelkom zullen zijn geweest. Het servies is afkomstig uit een Bossche familie die in de 19e eeuw bestuurders en juristen heeft voortgebracht. Na overleg met de conservator van het Zaans Museum zijn wij tot aanschaf overgegaan. Het servies (met een gedeelte van de kop en schotels) is inmiddels opgesteld op de tafel in het best end (tuinkamer). Mede met het servies

empire nog nagalmt. Het servies is gedecoreerd met korenbloemmotieven en vergulde rand en is waarschijnlijk in Parijs vervaardigd. Bijzonder is, dat het servies zoals gezegd ook een spoelkom omvat. In de spoelkom spoelde de vrouw des huizes zelf de kopjes schoon; het porselein was té kostbaar om dat door het personeel te laten doen. Ik vermoed overigens wel, dat dit de

pogen wij op een verantwoorde wijze de inrichting van ons museum te vervolmaken. Dergelijke voorwerpen behoren natuurlijk niet tot onze kerncollectie. Mochten wij ooit opnieuw tot herinrichting van het Huis overgaan, dan zou het servies eventueel weer afgestoten kunnen worden. ❖

[HP]

Foto: mr F.J. Haffmans Kunst en Antiekhandel

DROMEN OVER FEEST

Nu de eerste symptomen van de winter zich hebben aangediend in de vorm van nachtvorst, beginnen we alweer aan het kerstfeest te denken en daarmee dus ook aan de kerstfeest op de Lagedijk in Zaandijk. Het "dromen over feest" zal dit jaar

in het teken staan van "papier", immers in de Zaanstreek was de verwerking van papier één van de belangrijke industriële bezigheden. Zaterdag 15 december a.s. is het zover. Allerlei activiteiten vinden er dan plaats op "de Dijk" en natuurlijk geeft het Honig Breethuis net zoals vorige jaren weer acte de présence.

Omdat Papier het thema is zal er in het kabinet van het Honig Breethuis een expositie van authentieke papieren knipsels te bewonderen zijn. Ook zullen mevrouw Breet en haar vriendinnen, uiteraard in de kledij van de periode 1830, u gaarne ontvangen in de prachtige Zaankamer waar zij de tijd vullen met borduren of een andere vorm van handwerken. Onder het genot van een kopje thee met een kerstkransje kunt u genieten van het unieke uitzicht over de Zaan, verder zijn er aardige boekjes met kerstliederen en gedichtjes uit vroeger tijden.

Iedereen is van harte welkom op zaterdag 15 december a.s. vanaf 16.00 uur tot ca. 21.00 uur in het Honig Breethuis aan de Lagedijk 80 te Zaandijk. ❖ [PB]

AGENDA HONIG BREETHUIS

Elke derde zondag van de maand kunt u in de salon op de bovenetage van het HBh een concert of een lezing bijwonen. Het programma begint om 15.30 uur. De entreekosten zijn € 10,-; daarin is inbegrepen een kop koffie of thee voorafgaand aan de activiteit en een glas wijn na afloop. Vooraf reserveren is noodzakelijk (voor gegevens zie de colofon).

Programma 2007

18 november Een reis door de 18de eeuw met Lenie Roggeveen (gitaar) en Imme Wassink (fluit).

15 december Dromen over feest van vroeger in het teken van 'papier'; tentoonstelling van knipsels en op koffië/theeviste bij mevrouw Breet en haar vriendinnen (zie ook hierboven).

Programma 2008

20 januari Frans Schmitthamer en Peter Doberitz (2 celli)

17 februari Trio bestaande uit fagot, hobo en klarinet

16 maart Renaissance Kwartet: luit, fluit en zang: sopraan en tenor

20 april Blokfluit/vocaal ensemble

Voor achtergrondinformatie over de programma-onderdelen van 2008 verwijzen wij u in de week van de activiteit naar de website van het Honig Breethuis en de Zaanse kranten.

OPROEP AAN DE LEDEN

De laatste jaren is het ledenbestand behoorlijk ingekrompen. Reden om de lezers van deze nieuwsbrief te vragen in hun omgeving zoveel mogelijk mensen te benaderen met het verzoek lid te worden, voor de luttele som van € 15,- (meer mag ook) per jaar.

Men krijgt dan de Nieuwsbrief thuis gestuurd, wordt dus op de hoogte gebracht van alle evenementen in en om het Huis en van alle tentoonstellingen in het Kabinetje. Ook worden de leden twee keer per jaar uitgenodigd voor een speciale ledenochtend of -middag. En natuurlijk is de toegang tot het Huis gratis.

Aanmelden van nieuwe leden kan schriftelijk, telefonisch tijdens de openingsuren van het HBh of per e-mail (honigbreethuis@hetnet.nl) o.v.v. naam, adres telefoonnummer, e-mailadres en de naam van het lid dat het nieuwe lid aanmeldt.

Het is de bedoeling dat er een introductiebijeenkomst georganiseerd wordt voor de nieuwe leden en hun "aanbrengers" in het voorjaar van 2008. We hopen dat we daar veel uitnodigingen voor zullen kunnen versturen!

Welk lid meldt de meeste nieuwe leden aan? We zijn benieuwd!

Het bestuur

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging tot instandhouding en uitbreiding van de oudheidkundige verzameling Jacob Honig Jsz. Jr. en heeft als doel de band tussen de vereniging, het Honig Breethuis en de leden te behouden en te versterken.

Redactie: Wikje van Ritbergen
Vormgeving: Ruud van Ritbergen
Drukwerk: Drukkerij De Top
Aan deze nieuwsbrief werkten verder mee: Piets Bloem, Hans Pielkenrood, Hanneke Postmus, Gerrit Teders en Huib Thissen.

Honig Breethuis.

Lagedijk 80 1544 BJ Zaandijk

Tel. 075-6217626

E-mail: honigbreethuis@freeler.nl

Website: www.honigbreethuis.nl

Open: oktober - april van 13.30 - 16 uur, ma./za./1e kerstd./oud en nieuw gesloten.
Afspraken arrangementen en ontvangsten: J.A. Postmus-Brinkhuis (075-6283406) of tijdens openingsuren bij het Honig Breethuis.